

vestlandsindeks

KVARTALSVIS FORVENTNINGSINDEKS FOR VESTLANDSK NÆRINGS LIV

Kraftig nedgang for bedrifter på Vestlandet

- Olje- og gasseksponerte bedrifter er hardest rammet og forventer langvarig effekt.
- De fleste bransjer forventer å ha gjenopprettet aktivitet innen to år
- Myndighetspakker har vært en av flere viktige kilder til hjelp for bedriftene

Fakta om Vestlandsindeksen

Vestlandsindeks er en kvartalsvis temperaturmåler for næringslivet på Vestlandet utarbeidet av Sparebanken Vest i samarbeid med Respons Analyse, og ble første gang presentert februar 2012. Dette er den 34. utgaven av Vestlandsindeks, og undersøkelsen ble gjennomført blant 700 bedrifter i perioden 29. april–13. mai 2020.

Bedriftene er tilfeldig utvalgt med to eller flere ansatte, fordelt på 200 bedrifter i Rogaland, Vestland Sør¹ og Møre og Romsdal og 100 i Vestland Nord². Respondentene blir spurt om viktige indikatorer som blant annet etterspørsel, sysselsetting, investering og markedsutsikter de tre foregående månedene og

hvordan de forventer at utviklingen skal bli neste halvår. Vestlandsindeks kan være mellom 0 og 100. Et tall over 50 indikerer at bedriftene har et positivt syn på den økonomiske situasjonen og utviklingen, mens et tall under 50 indikerer pessimisme. For andre kvartal 2020 viser Vestlandsindeks en resultatindeks på 43,3 og en forventningsindeks på 52,2. Resultatindeksen viser bedriftenes opplevelse av markedsituasjonen de siste tre måneder mens forventningsindeksen viser bedriftenes forventninger til markedsituasjonen de neste seks måneder. Tilsvarende tall for andre kvartal 2019 var 61,8 og 65,3.

Største og bredeste fall i indeksens historie

Vestlandsindeks 2/2020 viser et kraftig fall i aktiviteten for vestlandsbedriftene som følge av Koronaviruset og myndighetenes grep for å begrense smitte. Bedriftene melder, ikke overraskende, om klart svakere utvikling de tre siste måneder. Resultatindeksen står i 43,3 etter et fall på 16,7 poeng fra forrige kvartal. Forventningsindeksen faller 12,6 poeng fra forrige kvartal og ender på 52,2 i inneværende kvartal. Både resultat- og forventningsindeksen er på sitt laveste siden vestlandsindeksens oppstart.

Bedrifter med høy andel omsetning tilknyttet olje- og gassrelatert virksomhet har gått fra å være de mest optimistiske til å bli de mest pessimistiske. De forventer lavere omsetning og mer langvarige konsekvenser

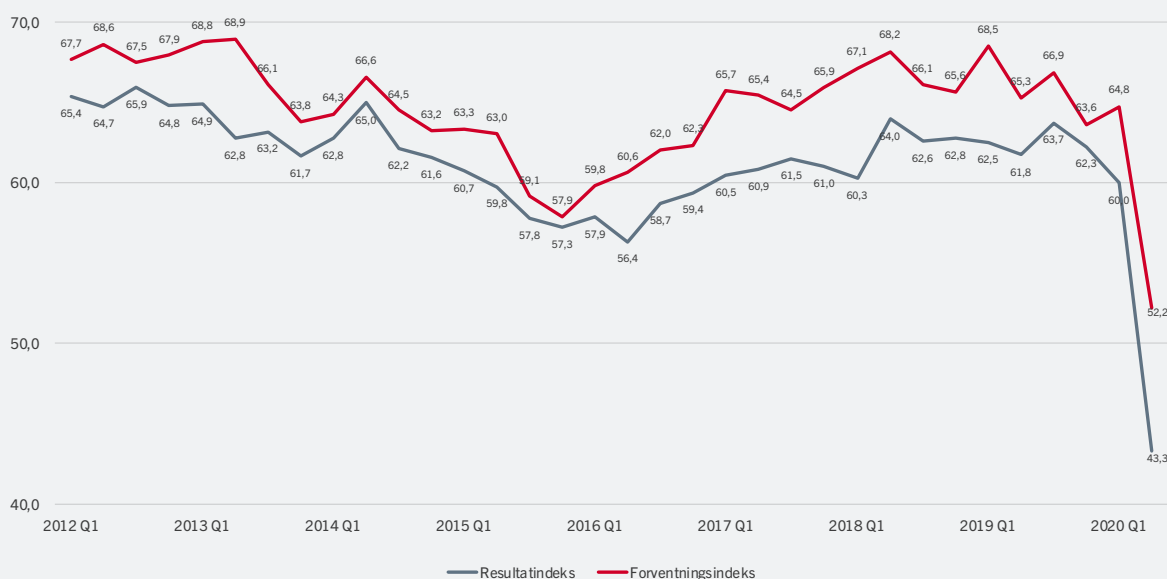
av koronakrisen og oljeprisfallet enn hva bedrifter uten tilknytning til olje og gass forventer.

Større bedrifter forventer i større grad negative konsekvenser av koronakrisen enn hva mindre bedrifter gjør. Næringene «overnattings- og serveringsvirksomhet» og «shipping, transport og lagring» melder om størst problemer som følge av koronakrisen. De har opplevd størst reduksjon i omsetning og nedbemannet mer enn andre bedrifter. De to næringene er også mest avhengige av ytterligere tiltakspakker fra myndighetene. Blant bedriftene i undersøkelsen melder 58 % at de ikke har behov for nye tiltakspakker, da de har fått sine behov dekket gjennom flere forskjellige tiltak, både innenfor og utenfor tiltakspakkene.

¹ Tidligere Hordaland fylke omtales som Vestland Sør.

² Tidligere Sogn og Fjordane fylke omtales som Vestland Nord.

Resultat- og forventningsindeks

Resultat- og forventningsindeksen

Resultatindeksen viser hvordan bedriftene på Vestlandet har opplevd den økonomiske situasjonen de siste tre måneder. I Vestlandsindeks 2/2020 går resultatindeksen tilbake fra 60,0 forrige kvartal til 43,3 innværende kvartal. Resultatindeksen har ikke vært lavere gjennom vestlandsindeksens historie og ligger nå 17,9 poeng under sitt historiske gjennomsnitt og aldri tidligere hatt et så stort fall. Dette er første kvartal resultatindeksen noteres under 50, hvilket indikerer nedgang i vestlandsøkonomien. Den plausible forklaringen knytter seg til Covid-19 og tilhørende nedstenging av samfunn verden over.

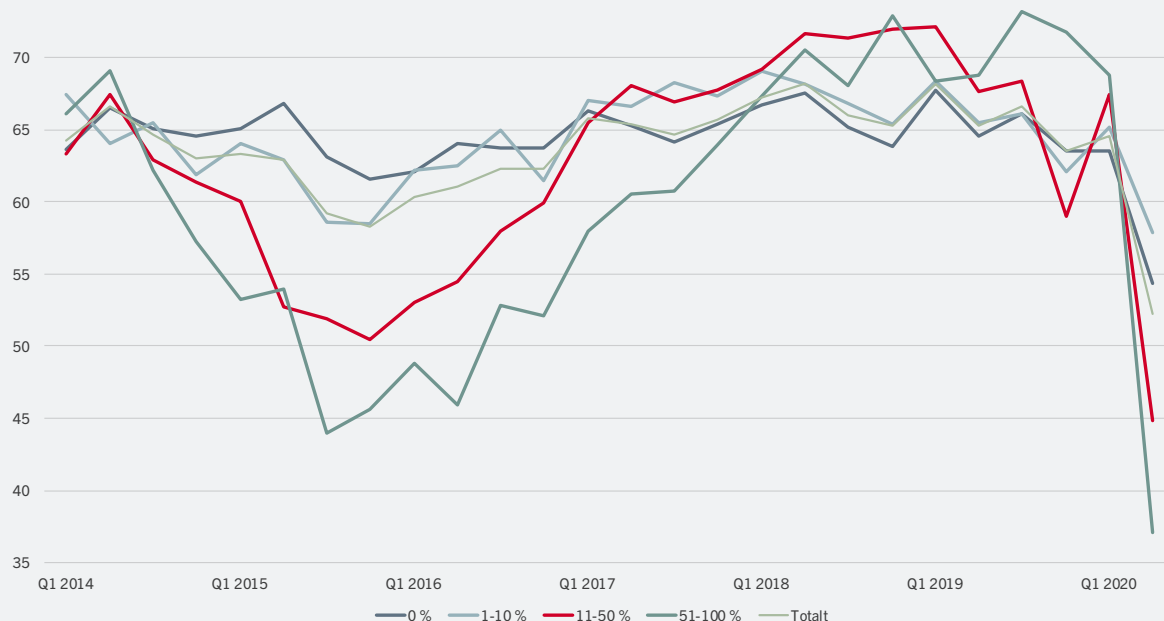
Nedgangen i resultatindeksen er bred. Alle regioner er ned, det samme gjelder næringer og økonomiske enkeltindikatorer. Særlig næringene «overnattings- og serveringsvirksomhet» og «shipping, transport og lagring» gjør det svakt, og noteres på henholdsvis 26,0 og 30,7. «Overnattings- og serveringsvirksomhet» ligger 35,5 poeng under sitt historiske gjennomsnitt, mens «shipping, transport og lagring» ligger 25,2 poeng under sitt historiske gjennomsnitt. Til sammenligning ligger øvrige næringer i gjennomsnitt 16,5 poeng under sine historiske gjennomsnitt. Blant økonomiske enkeltindikatorer ser vi særlig store fall for lønnsomhet og etterspørsel, men også investeringer og sysselsetting faller betydelig.

Forventningsindeksen viser hvilke forventninger vestlandsbedriftene har for den økonomiske situasjonen de neste seks måneder. I Vestlandsindeks 2/2020 faller forventningsindeksen til 52,2, fra 64,8 forrige kvartal. Forventningsindeksen er nå 12,4 poeng under sitt historiske gjennomsnitt, men fortsatt over 50. Dette indikerer at bedriftene forventer en marginal bedring i økonomien de kommende seks måneder.

Nedgangen i forventningsindeksen er bred på næringsnivå, men særlig «overnattings- og serveringsvirksomhet» har redusert sine forventninger til de kommende seks måneder. Blant enkeltindikatorer ser vi størst tilbakegang i forventningene til etterspørsel og lønnsomhet i forhold til forrige kvartal. I forrige Vestlandsindeks skrev vi om fallende investeringer. Dette kvartalet fortsetter forventningene til investeringer å falle, og forventningsindeksen er nå under 50. Det er nå flere som melder at de vil redusere sine investeringer enn hva det er som vil øke sine investeringer fra dagens nivå. Forventningsindeksen faller mer for bedrifter med stor andel omsetning rettet mot eksportmarkedet, enn for bedrifter med liten eller ingen eksport.

Svake utsikter for olje- og gassrelatert virksomhet

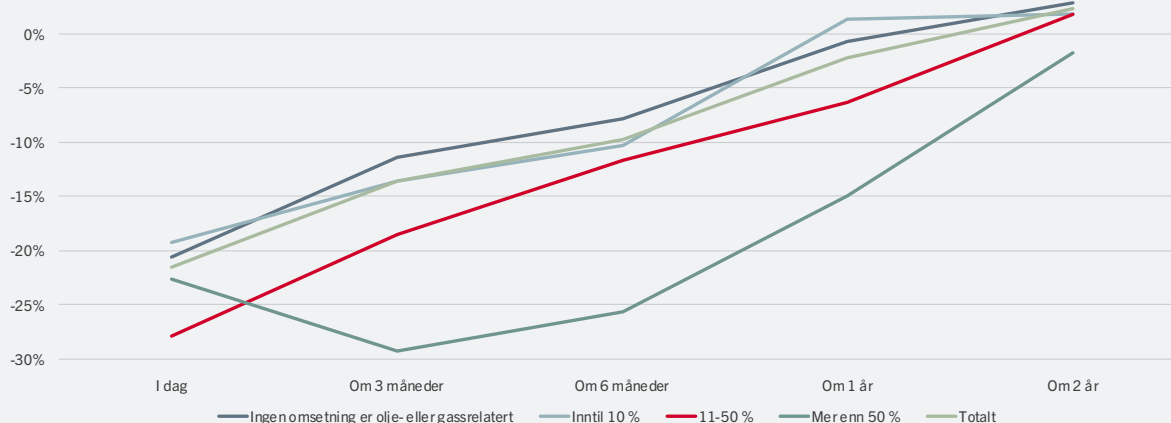
Forventningsindeks etter andel av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet

Bedrifter med høy grad av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet har siden 2018 vært mer positive enn øvrige bedrifter, både hva gjelder resultat og forventning. Førrige Vestlandsindeks indikerte at denne forskjellen i optimisme avtok, men at de olje- og gassrelaterte fortsatt var mer positive enn øvrige. Inneværende kvartal er bildet snudd. De mest oljeavhengige er klart mest negative både med de siste tre månedene og forventningene til de kommende seks månedene. Resultatindeksen er 37,7 for bedrifter med over 50 % av omsetningen tilknyttet olje- og gassrelatert virksomhet, mens den er 43,3 totalt. Forventningsindeksen er tilsvarende 37,1 og 52,2. Den plausible forklaringen er at olje- og gassrelaterte virksomheter rammes av et betydelig fall i råvareprisene i tillegg til øvrige konsekvenser som følge av Covid-19, mens olje- og gasspris har noe mindre betydning for andre bedrifter.

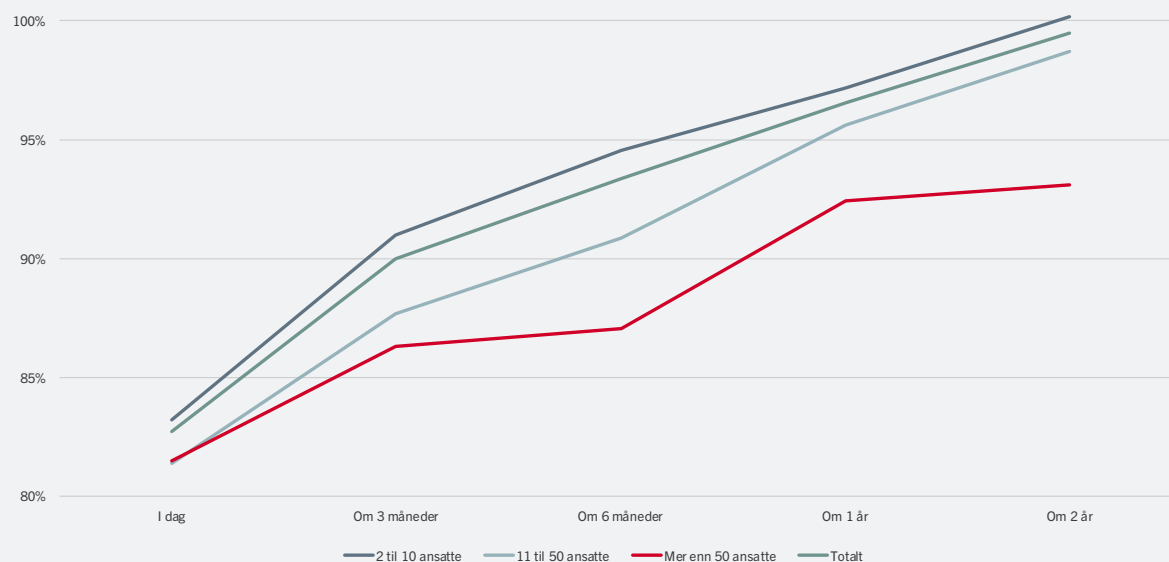
I alle økonomiske enkeltindikatorer ser vi en større tilbakegang for de mest olje- og gassrelaterte bedriftene enn for øvrige. Bedrifter med høy grad av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet melder også om større omsetningsendring som følge av Covid-19 enn hva bedrifter med liten eller ingen omsetning tilknyttet olje og gass gjør. Dette gjelder særlig for forventet omsetningsendring det kommende året. Mens bedrifter uten olje- eller gassrelatert omsetning forventer en normalisering i omsetning innen et år, melder bedrifter med over 50 % omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet at de forventer lavere omsetning selv om to år som følge av Covid-19.

Omsetningsendring som følge av Covid-19

Veien tilbake

Prosent bemanning i forhold til planer eller budsjetter før krisen

På spørsmål om omsetningsendring som følge av koronakrisen svarer 51 % av bedriftene at de har opplevd en reduksjon i omsetningen. 17 % av bedriftene i undersøkelsen melder om en reduksjon i omsetningen på over 50 %. Om 1 år forventer 19 % av bedriftene å fortsatt oppleve redusert omsetning som følge av Covid-19, mens 2 % forventer en reduksjon på over 50 %. På tilsvarende spørsmål om bemanning oppgir 38 % å ha redusert sin bemanning i forhold til opprinnelige planer, mens 8 % har inntil 20 % av opprinnelig planlagt bemanning. Om 1 år forventer 12 % å ha lavere bemanning enn opprinnelig planlagt.

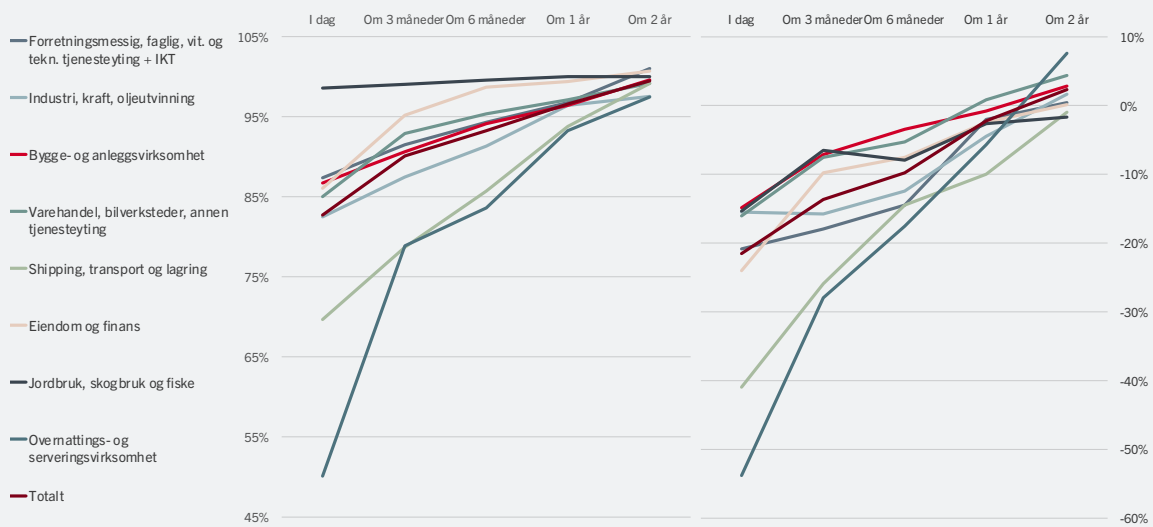
Nedgangen som følge av Covid-19 er bred, men veien tilbake er ulik for bedriftene. Større bedrifter målt i antall ansatte svarer i større grad at det vil ta lengre tid å komme tilbake til nivåene før koronakrisen. Bedrifter med mer enn 50 ansatte forventer om 2 år å ha 93 % bemanning i forhold til planer eller budsjetter før Covid-19, mens bedrifter med 2 til 10 ansatte forventer å ha 100 % bemanning på samme

tid. Tilsvarende forventer større bedrifter noe mer negativ påvirkning på omsetningen, enn hva de mindre bedriftene gjør.

Det er store næringsforskjeller for endring i bemanning og omsetning. Særlig næringene «overnattings- og serveringsvirksomhet» og «shipping, transport og lagring» melder om lav bemanning og omsetning i dag i forhold til deres planer eller budsjetter før koronakrisen. I «overnattings- og serveringsvirksomhet» meldes det om kun 50 % bemanning i dag på grunn av Covid-19. De samme bedriftene melder også om 54 % nedgang i omsetningen. «Shipping, transport og lagring» melder tilsvarende om 70 % bemanning, og 41 % lavere omsetning. De to næringene forventer at det vil gå nær to år før de er tilbake til opprinnelige planer. En annen næring som skiller seg ut er «Jordbruk, skogbruk og fiske», som melder at bemanningen er tilnærmet upåvirket av Covid-19. Omsetningen deres er imidlertid svekket, 15 % lavere i dag og forventes å være tilbake om rundt et år.

Bemanning i forhold til før krisen

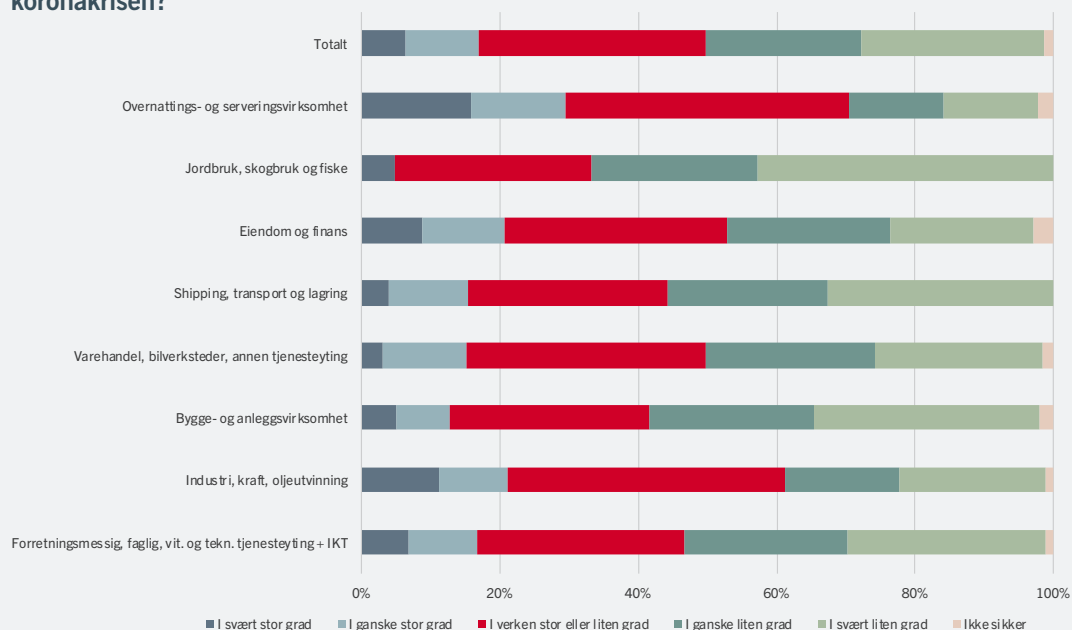
Endring i omsetning

I forrige Vestlandsindeks undersøkte vi bedriftenes stilling til det grønne skiftet og fant blant annet at bedrifter med høy grad av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet i større grad forventet å endre forretningsmodell for å tilpasse seg det grønne skiftet. I Vestlandsindeks 2/2020 har vi spurt bedriftslederne i hvilken grad de forventer å gjøre varige endringer i forretningsmodellen som følge av koronakrisen. Bedrifter med høy grad av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet forventer i noe større grad å gjøre endringer i forretningsmodellen enn hva bedrifter med liten eller ingen andel olje- og gassrelatert omsetning forventer. Funnene i begge de to siste indeksene kan derfor tyde på at bedrifter med sterk tilknytning til olje og gass er under større endringspress enn øvrige.

Blant næringer forventer «overnattings- og serveringsvirksomhet» i størst grad å gjøre varige endringer i forretningsmodellen som følge av koronakrisen. 30 % av disse bedriftene forventer i svært stor- eller ganske stor grad å gjøre varige endringer. Næringen «jordbruk, skogbruk og fiske» skiller seg ut som den næringen med lavest forventninger til endringer i forretningsmodellen som følge av Covid-19. Det foreligger her en positiv korrelasjon mellom bedriftene som synes å være hardest rammet av Covid-19 og deres forventninger til endringer i forretningsmodell som følge av viruset.

I hvilken grad forventer dere å gjøre varige endringer i forretningsmodellen som følge av koronakrisen?

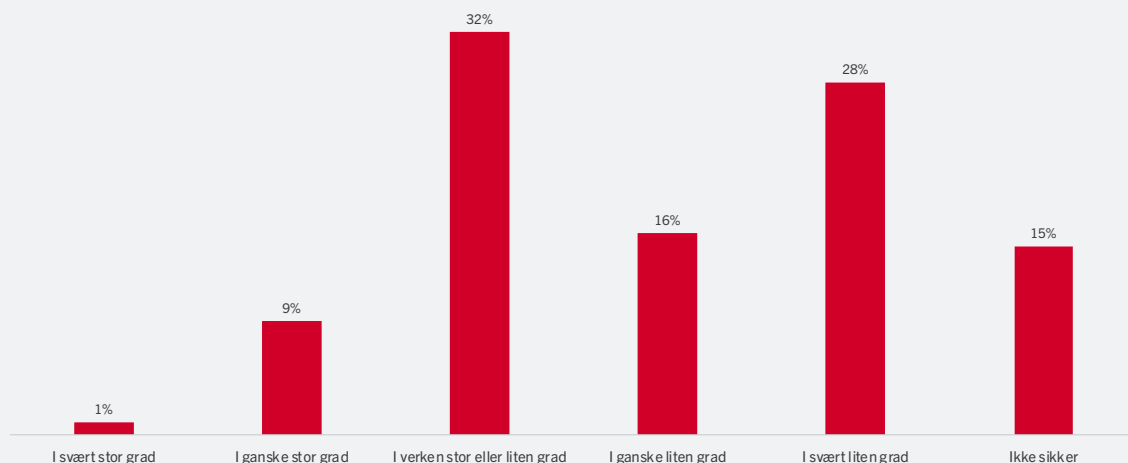

Myndighetenes tiltakspakker

I forbindelse med utbruddet av Covid-19 og tilhørende nedstenging av deler av samfunnet har myndighetene innført økonomiske tiltakspakker.

Majoriteten av respondentene mener informasjon om tiltakspakkene i stor grad har vært tilgjengelig og oversiktlig.

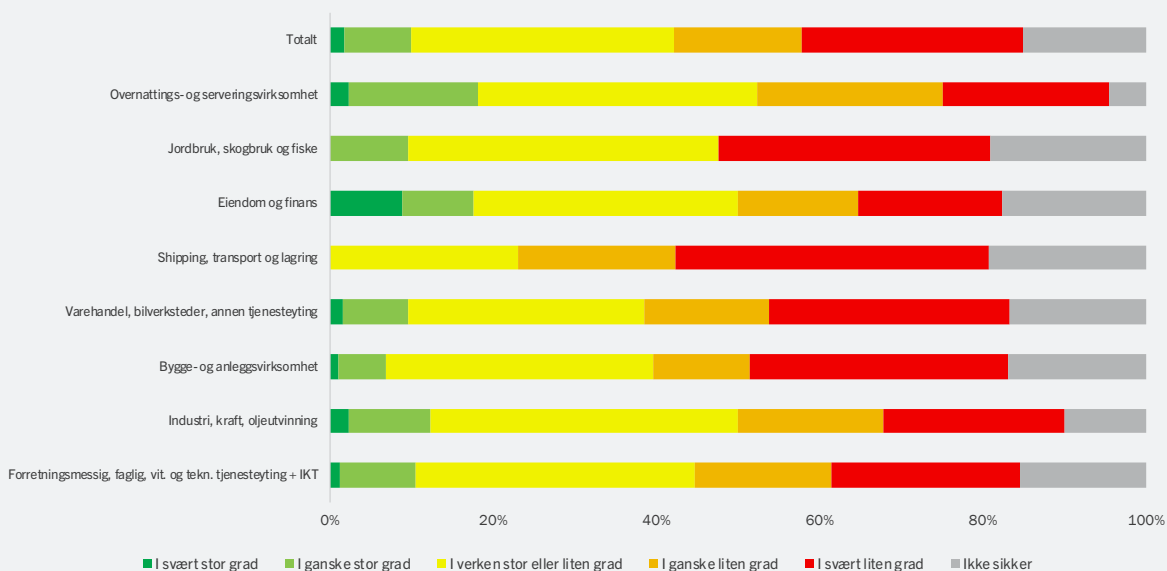
I hvilken grad dekker myndighetspakkene behovene i din bedrift?

Tiltakspakkene fra myndighetene har i liten grad dekket bedriftenes behov alene. Kun 10 % mener pakkene i stor grad dekker bedriftens behov. 32 % svarer at pakkene i verken stor eller liten grad dekker deres behov, mens 44 % melder at pakkene i liten grad dekker deres behov. Blant bransjer melder særlig «shipping, transport og lagring» å være lite hjulpet av tiltakspakkene. 38 % i næringen svarer at

myndighetenes tiltakspakker i svært liten grad har dekket deres behov, mens 19 % melder at deres behov i ganske liten grad dekkes av tiltakspakkene. Næringen «eiendom og finans» har i størst grad fått dekket sine behov gjennom tiltakspakkene. 9 % i næringen melder at deres behov i svært stor grad dekkes, mens ytterligere 9 % mener de i ganske stor grad er dekket.

I hvilken grad dekker myndighetspakkene behovene i din bedrift?

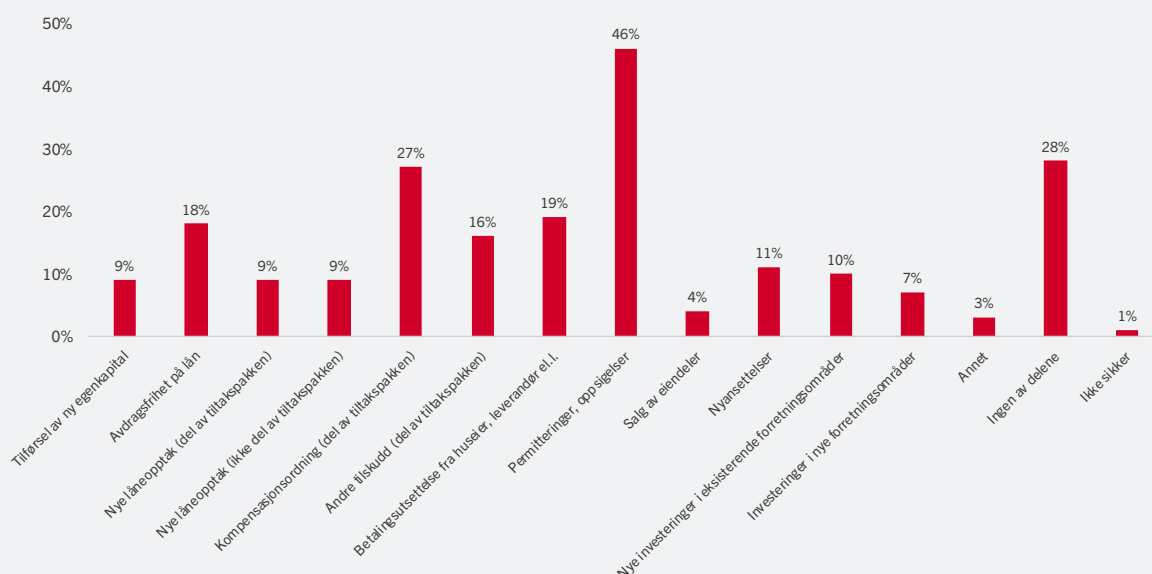

Til tross for at nær halvparten av bedriftene meldte at tiltakspakkene i liten grad dekket deres behov, har majoriteten av bedriftene nå fått dekket sine behov. 58 % av vestlandsbedriftene melder at de ikke har behov for nye tiltakspakker fra myndighetene, da deres behov er dekket. Blant tiltak bedriftene har gjort eller planlegger å gjøre er permisjon og oppsigelse mest utbredt. Dette melder 46 % at de har gjort eller planlegger å gjøre. Særlig innen «overnattings- og serveringsvirksomhet» er permittering og oppsigelse utbredt, hele 81 % i næringen melder at de har gjort eller planlegger å gjøre dette.

Videre melder 27 % av bedriftene i undersøkelsen at de har benyttet, eller planlegger å benytte seg av kompensasjonsordningen til myndighetene, mens 16 % melder om andre tilskudd som del av

tiltakspakken. 19 % av respondentene har fått betalingsutsettelse fra huseier, leverandør eller lignende, mens 18 % har fått avdragsfrihet på lån. Andre tiltak bedriftene har utøvd er blant annet tilførsel av egenkapital og opptak av lån, både som del av tiltakspakke, og utenfor tiltakspakken. En rekke bedrifter har også gjennomført nyansettelser og gjennomført investeringer som følge av koronakrisen. 11 % melder at de har gjennomført nyansettelser, mens 10 % har gjennomført investeringer i eksisterende forretningsområder, og 7 % i nye forretningsområder. Omtrent halvparten av bedriftene i undersøkelsen har gjennomført eller planlegger å gjennomføre to eller flere tiltak.

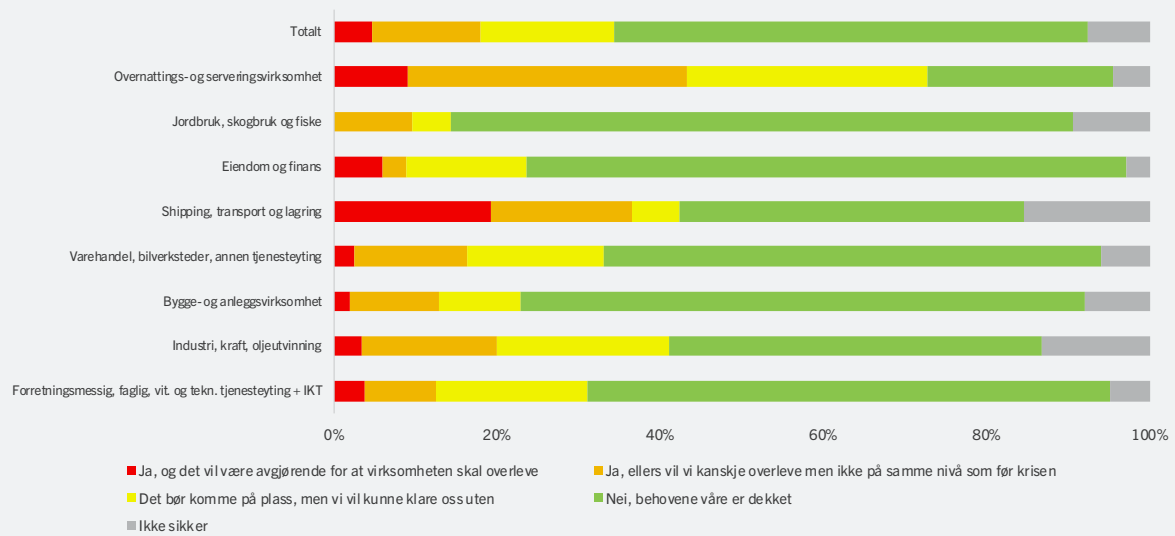
Har dere gjort eller planlegger dere å gjøre noe av det følgende på grunn av koronakrisen?

16 % av vestlandsbedriftene svarer at det bør komme flere pakker fra myndighetene, men at de vil kunne klare seg uten. 5 % melder at de har behov for ytterligere pakker fra myndighetene for å kunne overleve, mens 13 % melder at de kanskje vil overleve uten, men ikke på samme nivå som før krisen inntraff. Særlig innenfor næringen «shipping, transport og lagring» er det behov for tiltakspakker for å sikre overlevelse. 19 % melder at de ikke vil overleve uten ytterligere tiltakspakker fra myndighetene, mens ytterligere 17 % melder at de kanskje vil klare seg, men ikke på samme nivå som før krisen. En annen næring som melder et behov for ytterligere støtte fra myndig-

hetene, er «overnattings- og serveringsvirksomhet». 9 % svarer at det vil være avgjørende for deres overlevelse, mens ytterligere 34 % melder at de har behov for mer støtte, men kanskje vil overleve uten. Kun 23 % av bedriftene i næringen melder at det ikke er behov for ytterligere myndighetspakker. «Shipping, transport og lagring» og «overnattings- og serveringsvirksomhet» finner vi igjen med de laveste verdiene i både resultat- og forventningsindeksen. I tillegg meldte de klart lavest bemanning og omsetning i forhold til tidligere planer og budsjetter. De to næringene synes således å være hardest rammet av koronakrisen.

Vil din bedrift ha behov for myndighetspakker utover de som er gjort tilgjengelig i dag?

Mindre bedrifter melder i større grad om at støtte fra myndighetene er kritisk for overlevelsen, mens større bedrifter i større grad mener det bør komme, men at

de vil klare seg uten. Andelen som ikke har behov for ytterligere tiltakspakker er også størst blant de mindre bedriftene.

vestlandsindeks.no

